

Turku pagasts Līvānu novadā – pēc divarpus gadiem

Pēc gadu ilga darba Līvānu novada domes izpilddirektora vietnieka amatā AIVARS SMELCERS atkal ir atgriezies savā pagastā. Kopš marta viņš pilda Līvānu novada Turku pagasta pārvaldes vadītāja pienākumus, ko veica kopš Līvānu novada izveides pirms 2,5 gadiem. A.Smelcers atzīst, ka darbs laukos sirdij ir daudz tuvāks par «pilsētnieka maizi.»

Stāsta vienu, izrādās, - ir savādāk

- Pagastā strādāt, protams, ir vieglāk. Darbs te zināms, jo par pagasta vadītāju strādāju jau kopš 1986. gada. Lai gan problēmu netrūkst, laukos cilvēki ir labestīgāki, saprotošāki, ar viņiem vieglāk kontaktēties. Pagastā viens otru pazīstam, zinām katras dzimtas priekšvēsturi, finansiālo situāciju, tālab sarunas var notikt daudz atklātāk. Pilsētā strādājot, ir gadījies, ka cilvēks stāsta vienu, bet patiesībā viņš izrādās pavisam citādāks, — atskatoties uz aizvadīto laiku, saka A.Smelcers. Pēc viņa domām, pašvaldībai ir jāmeklē iespējas, kā cilvēkam palīdzēt, taču arī iedzīvotājam jānāk ar godīgu attieksmi.

— Pilsētnieki ir pieraduši pie ērtībām - lētiem pakalpojumiem, asfaltētām ielām, savukārt laucinieki ir daudz pieticīgāki. Ja ar tādām pašām prasībām kā pilsētā, iedzīvotāji nāktu uz pagastu, strādāt laukos nemaz nebūtu vieglāk.

Slimnīcas liktenī nevar vainot pašvaldību

Līvānos A.Smelcera uzmanības lokā bija jautājumi saistībā ar Līvānu slimnīcas pārprofilēšanu. Viņš uzskata, ka šī nav tikai Līvānu novada, bet visas valsts problēma un ka pašvaldība ir pielietojusi visus līdzekļus, lai glābtu. -Līvāni bija vienīgā dome rajonā, kas atbalstīja masterplānus. Mēs neredzējām citu ceļu, kā vien atbalstīt geriatrijas specializāciju Līvānos. Protams, ar domu, ka «zem» geriatrijas varētu saglabāt arī vispārējos medicīniskos pakalpojumus. Ir dzirdēti pārmetumi no cilvēkiem - kā tad tā, Līvānos nebūs slimnīcas agrākajā izpratnē, taču ir jāskaidro, ka tā nav mūsu vaina, bet valsts politikas rezultāts. Ja dome būtu atstājusi šo jautājumu pašplūsmā, tad Līvānos būtu piemēklējis Pļaviņu slimnīcas liktenis, kuru slēdza, jo pašvaldība nekādi neiejaucās.

No saldumu paciņām neatteiksies arī turpmāk

Visvairāk lauku cilvēkiem vajadzīga sociālā palīdzība, un šobrīd tiek veidots jauns sociālās palīdzības nolikums, kur būtiskākā atšķirība -slimnīcas izdevumi iedzīvotājiem tiks segti 50% apmērā. Iepriekšējā nolikumā pašvaldība daļu līdzekļu atmaksāja tikai tad, ja summa par ārstēšanos slimnīcā bija lielāka par 25 latiem. Cilvēkiem būtiski ir arī izdotie 5 lati, uzskata pārvaldes vadītājs, tādēļ turpmāk 50% slimnīcas izdevumu atmaksās visiem iedzīvotājiem arī, ja summa būs neliela. Nolikums gan vēl gaida apstiprinājumu novada domē. Sociālās aprūpes nolikums visam novadam būs vienots, tomēr nelielas atšķirības pilsētās un pagastos tomēr būs. Turkos tehniskā bāze ļauj sniegt iedzīvotājiem transporta pakalpojumus, piemēram, bērnu gadījumos. Arī Ziemassvētku saldumu paciņas laukos saņems visi bērni, atšķirībā no Līvāniem, kur tās piešķir tikai noteiktai kategorijai. Šo privilēģiju Turkos saglabās arī turpmāk. Lauku ļaudīm nav aktuāli apkures pabalsti, ko piešķir trūcīgajiem pilsētā. Turkos sociālajām vajadzībām atvēlēta desmitā daļa budžeta.

Bēru transports -svarīga lieta

Iedzīvotājiem aktuāls ir transporta jautājums. Bēru gadījumos pašvaldība sola nodrošināt transportu netaisniem aizvešanai, zārka atvešanai. Komunālā dienesta vadītājs Turku pagastā Grigorijs Kirilovs gādā par to, lai braukšanas kārtībā drīzumā būtu VĀZ tipa automašīna, ko izmantos bērnu gadījumos. Apbedīšanas biroja pakalpojumi iznāk pārāk dārgi, tādēļ pagasta palīdzība cilvēkiem ir izdevīgāka. Apbedīšanas pabalsta apmērs ir 30 lati. Ja bērēm izmanto pagasta transportu, pabalsta summa nav tik liela, toties arī rūpju ir krietni vien mazāk.

Turku pagastā nav nevienas nesakoņas kapsētas. Pagasta padome atzinīgi vērtē kapsētu vecāko darbu, īpaši Marijas Gogolevas, Jāņa Gruguļa, Annas Zalānes un Silvijas Driksnas rūpes par kārtību apbedījumu vietās.

Jau rudenī, iespējams, dzers tīru ūdeni

Priecīga vēsts ir tā, ka šogad sāksies darbs pie ūdens atdzelzošanas iekārtu būves pagastā. Abos Līvānu novada pagastos dzeramā ūdens kvalitāte ir sliktā palielinātā dzelzs

satura dēļ. Nostājoties dzeramais ūdens glāzē vai spainī veido dzeltenīgu rūsas kārtu, taču sliktās kvalitātes ūdeni spiesti dzert gan skolēni Jaunsilavas pamatskolā, gan arī divu daudzdzīvokļu un vairāku individuālo māju iedzīvotāji.

Projekts par atdzelošanas iekārtu būvi paredz šādu staciju izveidi abos novada pagastos, tā kopējā summa ir 25 000 latu, Turku pagastam no sava budžeta nāktos segt ap 5000 latiem. Taču ieguldot naudu komunālajā saimniecībā, nāksies celt arī pakalpojumu cenas iedzīvotājiem, atzīst A.Smelters. — Maksātspēja ir zema, un nereti pašvaldībai nākas dotēt komunālo uzņēmumu darbību no budžeta līdzekļiem. Tajā pašā laikā privātmāju īpašnieks varētu man pavaicāt: «Kāpēc tu liec naudu centralizētajā ūdensvadā nevis manā akā?»

Cīnās ar nodokļu nemaksātājiem un nodokļu iekasētājiem

Tāpat kā citos pagastos, arī Turkos grūti veicas nekustamā īpašuma nodokļa piedziņas lietās. Daudzi, kas agrāk paņēma lielas zemes platības, tagad tās pat nepoj, un tīrumi aizaug ar krūmiem. Protams, arī zemes nodokli maksāt viņi negrib. Varbūt tas ir cilvēka dabā - ka tik mans, varbūt kādreiz noderēs, situāciju raksturo A.Smelters. Arī atsavināšanas process, ja zemi neapstrādā, nav nekāds vieglais milzīgās birokrātijas dēļ.

Brīžiem neizpratni rada arī ierēdņu neizdarības. No 2001. gada ir spēkā jauns teritoriālais kods Līvānu novada pašvaldībai (atsevišķs kods pilsētai, Rožupes un Turku pagastam). Arī Ministru kabineta noteikumos teikts, ka Līvānu novadu veido Līvānu pilsēta, Rožupes un Turku pagasts, taču VĪD teritoriālajos kodos joprojām tiek uzrādīts cits dalījums — Līvāni ar lauku teritoriju, — un atšķirīgs kods. Atšķirības parādās, piemēram, dabas resursu nodokļa aprēķinā - Līvānu pilsētai uzrādīta atsevišķa summa, bet Rožupes un Turku pagastam - kopīga. Tad nu pašvaldības grāmatvežiem nākas pētīt, cik liela nodokļa daļa atbilst Rožupes, cik Turku pagastam, skaidro A.Smelters, atzīstot, ka kopsaucējs šajā absurda situācijā joprojām nav atrasts.

Cik vadītājam rūp pagasta cilvēki

Rit trešais gads, kopš dibināts Līvānu novads, tādēļ «Novadnieku» interesēja Turku pagasta vadītāja domas par aizvadīto «kopdzīves» laiku. Vai lauki nejūtas pabērna lomā? Vai nav nācies daudz kur piekāpties pilsētnieku interesēm? Aivars Smelters atbild: «Viss ir atkarīgs no vadītāja, kas strādā laukos. Kā viņš spēj lemjamo jautājumu nostādīt. Varbūt atsevišķās lietās pilsēta gribētu diktēt savus noteikumus, bet, ja laukos ir vadītājs, kurš tam nepiekrīt, nepiekrītīs un prasīs ievērot arī lauku cilvēku intereses, tad pagasta cilvēki nebūs zaudētāji. Piemēram, ceļu problēma novadā. Pilsētai ceļu un ielu uzturēšanai vajag vairāk naudas nekā laukiem. Labi, ģemiet, taču mums savukārt iedodiet vairāk kādā citā jomā. Es domāju, ka kopīgu valodu var atrast. Ja laukos strādājošam vadītājam rūp savu cilvēku labklājība, tad nevar būt tā, ka situācija novada centrā un nomalēs krasi atšķirtos.

Es lūdzu Dievu, lai celtos piena cenas

Diemžēl, lai dzīvotu labi, vajadzīgs darbs, taču to, kur un kā strādāt, pašvaldība noteikt nevar. Tā ir valsts problēma. Prieka vadītāja balsī ir maz, kad runājam par zemniecību - galveno iztikšanas avotu laukos. A.Smelters: -Zemniekiem iet grūti. Informācija, ka nevarēs realizēt ar rokām slauktu pienu, vienkārši šokēja. Ko darīs lauku cilvēks starp visām šīm direktīvām un prasībām? Tagad daudzi saimnieki ar piena kanniņām ik ritu brauc uz Līvāniem, kur pārdod pienu pastāvīgajiem pircējiem, lietus, vai sniegs, bet pi^u jam piena litrs tiek aizgādāts, jo tā ir reāla iztikšana, un pazaudēt pircēju nozīmē pazaudēt arī šos nelielos, bet regulāros ienākumus.

Ar kādu azartu un degsmi cilvēki savulaik ņēma zemi! Ja viņi būtu zinājuši, ka pēc desmit gadiem lauksaimniecībā situācija būs tik smaga, neviens šo zemi nebūtu ņēmis. Zeme baroja, ar to varēja nopelnīt, bet patlaban valstij nav vajadzīga ne zeme, ne zemnieks ar savu saražoto produkciju. Varbūt zemniekiem pašiem vajadzēja organizēties, veidot spēcīgas zemnieku biedrības, lai aizstāvētu savas intereses. Nelaieme tā, ka šīs intereses ir ļoti dažādas. Ja par piena litru zemniekam maksātu 15 santīmus, tas atrisinātu daudzas sociālas un ekonomiskas problēmas laukos. Es lūdzu Dievu, lai celtos piena cenas.

Nezinu, kas notiks, ja iestāsimies ES. Šobrīd man nav viedokļa ne par, ne pret iestāšanos. Ne jau tāpēc, ka nebūtu informācijas. Diemžēl, redzot, kā notiek gatavošanās ES, man nav pārliecības, ka mēs būsime ieguvēji. Varbūt es kļūdos, saka Aivars Smelters.